

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egy évre	10 kor.
Három évre	4 "
Helyben hátha hozva:	
Egy évre	20 kor.
Három évre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egy évre	24 kor.
Három évre	8 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a hét utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség köziratok visszafelvétele vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egy év adása 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 9.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

A miniszter jóváhagyása.

A tegnapi posta meghozta Nagyvárad város tisztviselőinek és alkalmazottainak az örömet, a belügyminiszteriumból érkezett a fizetésrendezésre vonatkozó határozat.

Véglegesen ugyan nem hagyta jóvá a miniszter a fizetésrendezést, mert némi pótlást rendel el, de a leirat szerint a fizetésjavítást elvben jóváhagyta s azt nemcsak korlátozni nem kívánja, hanem a város eme törekvését helyesli.

A beadott felelőzések tekintetében nem foglal állást a miniszter, hanem azt előterjesztéseknek tekinti s utasítja a törvényhatóságot, hogy azokat rendszeresen tárgyalja. Tehát még itt sem vágja el az utat, hogy a törvényhatóság az esetleges sérelmeket orvosolja.

Egyedül a tanügyi személyzetre nem kedvező a miniszter leirata, mert a felügyelő-igazgatói, iskolaszéki jegyzői és az iskolaszéki kézbesítői állásokra megjegyzi, hogy azok az állások feleslegesek.

A tanítók fizetésének összegét kifogásolja továbbá a miniszter. A törvényhatóság a fizetésjavításnál ugyanis évi 1600, 1700 és 1800 koronát állapított meg,

500 korona lakbér mellett; a miniszter pedig e helyett évi 1400, 1600 és 1800 koronát és 420 korona lakbért tartana leghelyesebbnek, tehát a kezdő fizetésnél 200, a II. fokozatban 100 koronával kevesebbet, mint a közgyűlés megállapított.

Ezen azonban segíthet a közgyűlés jóakarata, mert a miniszter csak mint óhajt jelöli meg az alacsonyabb kezdő fizetést, de nem mondja ki, hogy ha a törvényhatóság a magasabb fizetést akarja, azt nem engedélyezi.

Legérdekesebb és megnyugtató a tisztviselőkre a miniszter leiratában az a kijelentés, hogy a tisztviselőknek bizonyos idő alatt, három év alatt, a teljes fizetésemelést meg kell adni s nem húzódhat hosszú évekre, amíg a teljes fizetéshez jutnak.

Most már arra kell törekedni, hogy mielőbb átdolgozzák a szabályrendeletet, hogy a jövő évre már gondoskodhassék a város a fizetésemelés által kívánt feletről s ha január 1-én nem is, de a jövő elején már hozzájussanak a szegény tisztviselők 1907. januártól számítva a fizetésjavításhoz.

A miniszter leirata a következő:

A t. h. j. f. város közönségének

Nagyváradon.

A t. évi június hó 15-én és folytatva tartott bizottsági közgyűlésében 148/6819 sz. a. hozott véghatározatát, mellyel az érvényben

levő szerv. szab. rend. vonatkozó szakaszainak módosításával a város tisztviselői, segédszemélyzetének és egyéb alkalmazottainak fizetésrendezése iránt alkotott szabályzatot tárgyalta s elfogadta Juricskay Barnabás, Bacz Endre és társai, Eleméry Ferenc, Altnóder Endre és Sztarill János felelőzések folytán, de hivatalból is felülbíráván, ezen szabályzatot a megfelelő részek, továbbá a tanszemélyzetre vonatkozó határozatok és végre az alább észrevezetett rendelkezések kivételével, *ezennel elvben jóváhagyom* és pedig úgy a szaporítási s osztályozási, mint az előirányzott fizetési fokozatok és módok tekintetében, mert eltekintve attól, hogy a tervezett javadalmazások az állami és vármegyei tisztviselői javadalmazással lehetőség szerint összhangzóba hozottak s a város viszonyainak s a tisztviselők s egyéb alkalmazottak megélhetési követelményeinek megfelelőnek, a város közönségét ama indokolt törekvésében, hogy alkalmazottainak általában véve szerény javadalmazását úgy az illetők egyéni érdekében, mint közszolgálati általános érdekből is lehetőleg emelni szándékozik, *nemcsak korlátozni nem kívánom, hanem a város eme törekvését kormányzati szempontból is helyeslem.*

Ezen szempontból bírálva tárgyalás alatt álló szabályzati tervezetet szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a tervbe vett fizetésrendezés csak az esetben fog biztos alapon nyugodni, illetőleg annak előnye a városi alkalmazottakra nézve akkor lesznek teljes mértékben biztosítva, ha az ezen fizetésrendezés tényleges megvalósítása iránt a szükséges rendelkezések aként állapítottak meg, hogy a végrehajtás magában a szabályzatban záros határidő (pl. 3 év) alatt biztosítottatik.

I. Ami a tervezet szabályzatnak megteendő részét illeti, felhívom a város közönségét, hogy a beadott felelőzéseket előterjesz-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ujabb lourdesi gyógyulások.*

A lourdesi nagy francia nemzeti zarándoklat, melynek kezdetéről mult számunkban megemlékeztünk, véget ért. Szombaton fejezték be a zarándoklat sikeréért a kilencedet a párisi Notre-Dame des Victoires templomában; amint a jelentések tanúsítják, az 1897-ik évi jubiláris zarándoklat óta nem volt oly szép, áhítatos és csodákban gazdag zarándoklat, mint az ide.

Bureau des constatations-ban összegyűlt internationalis orvosi társaság 39 betegnek csodálatos meggyógyulását konstataálta; de nagy száma olyan csodás gyógyulásoknak is, melyek nevezett hivatalban egyáltalán be sem jelentettek, rendszeren olyanok részéről, kik mint privát egyének jöttek ez alkalommal Lourdesba, s nem a szervezett betegápolók s brancasdierek által gondoztattak, s a hivatal létezéséről tudomással nem bírtak. Egy szemtanu, egymaga két gyógyulásnak volt tanuja, mely sehol sem jelentetett be.

A legtöbb gyógyulás az Oltárszentséggel adott áldás után következett be, mások a piscinából keltek ki épen, egy akkor gyógyult meg, midőn a grottában gyertyát ajánlott fel stb. A legérdekesebb egy a lourdesi csodákban egyáltalán nem hívó, vallásilag majdnem teljesen tudatlan párisi vak utcai énekesnőnek

csodálatos meggyógyulása, aki midőn vak szemét a csodás forrás vizével megmosta, szeme világát azonnal visszanyerte, ékes bizonyítékául annak, hogy a lourdesi gyógyulások nem az autosuggestio eredményei, amely ez esetben tökéletesen ki van zárva. Érdekességénél fogva ez egy eset történetét és a bureau des constatationsban történt megvizsgálást közlöm a La Croix nyomán.

A szeme világát visszanyert vak nő neve: Courcel Ernestine, 46 éves, lakik Párisban, a Damesne-utca 28 szám alatt, az ugynevezett maison-blanche negyedben; az egész XIII. kerületben igen jól ismert alak, hol csak a maison-blanchei vakasszonyok hívják.

Csodás gyógyulása után a lelkesedéstől elragadott tömeg azonnal a bureau des constatationsba inkább vitte, mint vezette, ahol a meggyógyult eredeti külvárosi nyelven elmondta ugy élete, mint gyógyulása történetét.

— Mindenekelőtt — mondá — ki kell jelentenem, hogy udvari és utcai énekesnő vagyok. Oh! de nem mindig ez volt ám a mesterségem. Mikor jól láttam, mosónő voltam. Majd félbeszakítva egy pillanatra beszédét, hogy körültekintsen, újjával az orvosokat megkülönböztető vörös és violaszínű keresztet mutatott s fölkiáltott: »De furcsa ez itt. Tehát önök mind dekorálva vannak. Igazán mulatságos, hogy vannak dekoráltak ezen a tájon.»

Dr Boissarie és dr Cox orvosok hiába iparkodnak őt előbbi beszédtonalához visszatéríteni.

— Mindent meg fognak tudni — mondja

nekik — csak hagyjanak előbb egy kissé körültekinteni, már nagy ideje, hogy nem láttam a napvilágot.

Békével hagyják tehát, annál is inkább, mert ép e percben ér a szentséges körmenet az esplanadera.

— Hát ez miféle zarándok? — kérdik egymást a jelenlevők.

Ő maga majd meg fogja mondani. De előbb ő maga kérdez:

— Ki volt az az ur, aki aranyba öltözve egy nagy esernyő alatt ment?

— Az a pap volt — felelik neki — ki a jó Istent hordozta.

— Ugy, tehát a jó Isten mindennap így sétál erre felé — kiáltott föl erre az asszony — oh, ime, ezért is gyógyultam én itt meg!

Erre a fölkiáltásra, mely a hallgatóságot mind kíváncsibbá tette, így folytatta aztán elbeszélését:

— Hogy olyan nagyon ne bámuljanak, megvallom, én édeskeveset tudok a vallási dolgokról. Három hónapja, hogy meg vagyok keresztelve, azelőtt azt sem tudtam, hogy van Isten. Egy tizenkilenc gyermekes család legidősebb gyermeke vagyok. Szülőimnek nem állt módjában engem akár iskolába, akár templomba küldeni. Alig voltam 7 éves, már kisebb testvéremmel kellett foglalkoznom. Mikor nagyobbacska lettem a mosóba küldtek. Mosónő lettem. 19 éves koromban elhagytam szüleimet s férjhez mentem. A XXI. kerületi polgármesteri hivatalban kötöttem házasságot vagyis egyházi szertartás nélkül.

* Az E. K. legutóbbi számából.

téseknek tekintvén, azokat közgyűlésileg tárgyalja s annak eredményéhez képest a szabályzat vonatkozó rendelkezéseit újból állapítsa meg.

II. A fizetésrendezésnek a tanszemélyzetre vonatkozó határozmányait a vallás és közoktatásügyi miniszter ural tárgyalván, nevezett miniszter urnak ezen rendelkezésekre nézve a következő észrevételei merültek fel:

A tanszemélyzet körében az iskola felügyelő igazgatói, az iskolaszéki jegyzői és az iskolaszéki kézbesítői állásoknak létjogosultságuk nincsen, ilyenek az állami tanszemélyzet körében rendszeresítve sehol sincsenek, a 210. §. 8. fejezete tehát jelen szövegezésében meg nem állhat, a VII. (tanszemélyzet) csoport első osztálya, a III-ik osztálynak az iskolaszéki jegyzői illetményeire vonatkozó része és az V-ik osztály törlendő.

Az ipariskolai igazgatónak tervezett 700 kor. lakpénze, tekintettel arra, hogy az állami alkalmazottak a IX. fizetési osztály után a II-ik lakpénz fokozat szerint évi 560 koronában részesülnek, magas s az eddigi 600 korona lakpénz volna fenntartandó.

A polgári leányiskolai kézimunka tanítónői állás az esetben, ha az állás betöltője egyben valamely polgári iskolai tanszékre szabályszerű képesítéssel nem bír, a tervezett szerinti IV-ik fizetési osztályba volna sorozandó és az elemi leány iskolai kézimunka tanítónői állással egyenlő elbánás alá volna veendő.

A szab. rend. tervezet szerinti IV-ik fizetési osztályban a fizetés évi 1400 kor., 1600 kor., 1800 koronában, a lakpénz pedig évi 420 koronában volna megállapítandó.

A kisegítő tanszemélyzet díjára vonatkozólag, amennyiben e személyzet alatt az állandó és ideiglenes helyettesi személyzet értendő, kivánatos volna az állami mérték szerinti eléváltás, 1000 kor. évi díjat szabva az elemi 1200 korona évi díjat a polgári iskolai kisegítő személyzet részére.

III. A szabályzat egyes szakaszaira nézve még a következő észrevételeim merültek fel:

A 211. §. 1. pontja II-ik sorában azon intézkedés, hogy a kezelő személyzet 4 fizetési osztályba sorozatik, helyesbitendő, mert a III-ik (kezelő személyzet) csoport a tervezet szerint tényleg »5« és nem »4« osztályba soroztatott.

Ugyanezen §. 5. pontja 3. és 4-ik sorában ezen kitételek: »Működési pótlék« személyi kitételekkel lennének felcserélendők, viszont a VI. pont 4. és 7-ik sorában ezen kitételek:

»Személyi pótlék« a jelenleg alkalmazott személyéhez kötött működési pótlék kifejezéssel lenne helyesbitendő.

A 212. §. V. (rendőrök és tűzoltók) csoportja 5-ik osztályának II. fokozatában a 780 kor. mint leírasi hibából származott 680 koronára helyesbitendő.

A 213. §. 3. pontja mostani szövegezésében nem eléggé világos és félreértésekre adhat alkalmat, ezen pont több alpontra osztva, azokban világosan körül irandó, kikre terjed ki a polgármester kinevezési joga, továbbá kiket bocsáthat el, minden eljárás megejtése nélkül és végre, kik ellen alkalmazandók a külön szabályzatokban rendszeresített fegyelmi eljárás.

Az ezen pontban hivatkozott 1886. évi XXXIII. t.-c. XXIII-ra helyesbitendő.

Az átdolgozott szabályzat felterjesztésekor felterjesztendő lesz a rendőrszemélyzet elbocsátására vonatkozó szabályzat, valamint a városi villamos mű és a vám és a helypénzek házilagos kezeléséről szóló szabályrendeletek is.

A 216. §. utolsó bekezdéséből azon rendelkezés, hogy országos vásárok alkalmával a napidíj 5 százalékkal több, mivel nem indokolt rendelkezés, törlendő.

A 220. §. teljesen kihagyandó, mert az ezen §-ban jelzett rendelkezések (halotti negyed) az egyes nyugdíj szab. rendeletekben állapítandók meg.

A 22. §-ban világosan kifejezendő, hogy csakis az állandóan és formászerűen helyettesítő élvezheti a helyettesítettnek javadalmát; a 224. §-t illetőleg felvilágosítás adandó és illetőleg a §-ban bővebben körülirandó, hogy a foglalkozás alatt magángyakorlat, vagy más munkálkodás értendő-e, illetőleg, hogy a magángyakorlat folytatása általában betiltatni szándékozzatik-e?

A 227. §-ból az »időközileg« szó törlendő és a III-ik sorban az és szó »illetőleg« szóval pótlendő.

A 228. §. ellen elvben észrevételem nincs, de itten is felemlitendőnek vélem, amint erre már fentebb is utaltam, hogy ezen egész fizetésrendezést célravezetőnek csak akkor tartom, ha a törvényhatóság a kellő fedezésről rövid időn belül gondoskodik és így lehetővé teszi, hogy a város szolgálatában álló tisztviselők s alkalmazottak helyzetüknek most kilátásba helyezett javítását, záros határidőn belül egész teljességében élvezhessék.

Felhívom tehát a város közönségét, hogy a fentiek figyelembevételével a szabályzatnak

most érintett részeit tegye ismételtlen megfontolás tárgyává, és pedig oly időben, hogy a fizetésrendezés egész kiterjedésében lehetőleg mielőbb életbeléptethető legyen.

Ugyanezen alkalomból felülbírálván a törvényhatósági bizottság közgyűlésének 1. évi július hó 15-én 149-6819. sz. a. hozott vég-határozatával tárgyal s elfogadott, a napdíj mellett alkalmazott segéd személyzet szolgálati viszonyai és javadalmáról szóló szab. rendeletét, azt ezennel jóváhagyom.

A felterjesztett ügyiratokat további eljárás végett visszaküldöm.

Budapest, 1906. november hó 8 án.

Andrássy s. k.

Jekelfalussy látogatása Schönaich-nál. Bécsből jelentik: Jekelfalussy, kit ma ő Felsője általános kihallgatás során fogadott, audienca után hosszabb látogatást tett Schönaich hadügyminiszternél, kinél több mint egy óra hosszat időzött. Hivatalosan azt jelentik ugyan, hogy e látogatás viszonzása volt annak, melyet Schönaich tett Budapesten, azonban úgy értesülünk, hogy a mostani beszélgetés tárgya az volt, hogy a kilences bizottság programjának még végre nem hajtott pontjaiban foglalt kérdések megoldása minő sorrendben és mily tényezők bevonásával történjenek. A kérdések között ugyanis vannak olyanok, melyeknél az uralkodónak, mint legfőbb hadúrnak rendelete elegendő; más kérdések elintézése azonban a törvényhozás feladatai közé tartozik, tehát a korona és a parlament együtt működését teszi szükségessé. A hadügyminiszter a honvédelmi miniszterrel megállapodott arra nézve, hogy az utóbbi kérdéseket minő módon intézzék el. Egy bécsi lapnak az a híre, hogy a honvédelmi miniszter látogatása a katonai büntető perrendtartás kérdésével van összefüggésben, nem felel meg a valóságnak.

A kiegyezés előkészítése. A Budapesti Tudósító jelenti: A kiegyezési szakbizottságok részéről kiküldött albizottság ma délelőtt a pénzügyminiszteriumban. Popovics Sándor dr. államtitkár elnöklésével ülést tartott. A tárgya-

Rá egy évre szembajrt kaptam. Mindig rosszabbul láttam, rendelőim elhagytak, mert nem tudtam jól megmosni ruhájakat. De azért még mindig láttam egy keveset, különösen a balszemem hagyott el mindinkább. Az uram, látva, hogy nem tudok többet dolgozni, faképnél hagyott. Így aztán egyedül álltam itt, kórházba mentem, hol gyógyítottak, de meggyógyítani nem tudtak. Sőt ellenkezőleg, látásom mindinkább gyengült. Közel voltam az éhenhaláshoz; egy barátóm azt ajánlotta, hogy menjek a rendőrkapitányságra és kérjek engedélyt, hogy az utcákon énekelhessek. A Quinze-Vingts (vakok kórháza Párisban) egyik orvosának bebizonyítására, hogy majdnem vak vagyok, megadták. Így lettem énekesnő. Ujra férjhez mentem. Ezuttal egy a polgármesteri hivatalban, mint a templomban megesküdtem a derék munkással, aki elvett s ő gitáron kíséri énekeimet s este megfőzi a levest.

Majdnem boldogok voltunk, mikor egy szép napon a pont de l'Archevechén haladva, balszememben hirtelen heves fájdalmat éreztem. Annyira fájt, hogy ordítottam kinomban, mint egy barom. Egy rendőr jött hozzám s kérde mi bajom. »Vezessen azonnal egy patikába — mondám neki — isszunoan fáj a szemem.« A l'Hotel Dien ezen az oldalon van. Oda vezettek. Akkor éppen nem volt több egy sebész-nél, ez dr. Pion volt. Ő nem volt szemorvos s nem akart engem kezelni. Mikor azonban nem tágitottam, megvizsgálta mégis szememet s kötést tett rá, de átment a baj a jobbszememre is. Nem láttam többet. Ugyan ezt mondták,

hogy a jobb szemem nincs tökéletesen elveszve. Most két esztendeje, hogy kijelentették, hogy már nem lehet segíteni s látásom végleg elveszett.

Egy idő óta az uram a vallásról kezdett nekem beszélni. Semmit sem akartam rá hallgatni. Három hónap előtt meg is kereszteltetett a maisomblachi Szent-Anna-i plébánossal, ekkor hozta rendbe házasságát is. Azt mondta, jó volna, ha elmennék Lourdesba. En nem akartam. Azt mondtam, az nem nekem való, de meg meg is kell mondanom önöknek, hogy nagyon homályos fogalmam volt az Istenről, meg a Szent Szűzről. Azt hittem, hogy a lourdesi csodák csak füllentések.

Menj el mégis — mondta az uram — ha nem gyógyulsz meg, legalább megtanulsz imádkozni. Fölvéttem tehát magamat egy zarándokvonatra. De egy percig sem gondoltam arra, hogy meggyógyulhatok.

Az utazás alatt sokat bosszankodtam. Olyan énekeket énekeltek, melyeket én nem ismertem. Ah, ha a l'Etoile d'amour-t, vagy Manon voici le ciel-t énekeltek volna, velük együtt énekelve elszórakozom, de utitársaim félig francia és félig mit tudom én mitéle nyelven énekeltek. Lourdesba érve, ugyanezt a refraint hallom újra, a pohár csordultig tellett. Vissza akartam utazni, de nem akartak az állomásra visszavezetni. A kórházi hölgyek ajánlkoztak, hogy majd elvezetnek a grottához és vesznek egy fürdőt.

Eleinte nem akartam, azt hívtam, hogy ezek fizetéses fürdők, mikor azonban hallottam,

hogy ingyenesek, hagytam magam vezetni. A forráshoz érve, egyik a fiatal lányok közül, kik kísérték, zsebkendőmet megnedvesítette a vízben s »Mossa meg a szemeid!« — mondá. En meg azt feleltem: »Nagyon szeretném látni a tájt. Azt mondják igen szép. De én nem hiszek, aztán meg nem is jöttem ide azért, hogy meggyógyuljak.«

De mikor a lányka folyton nógatott, a nedves zsebkendőt szememhez érintettem. Azonnal fölkiáltottam: »Jaj de hideg! Ez nagy ostobaság volt, amit most csináltam. Szemeim el fognak rothadni.«

Azt ajánlták nekem, hogy csak melegvizben mossam. Erős fájdalmat éreztem fejemben és szememben; majd zavarosan láttam, vörös sugarakat láttam. Nem akartam hinni, hogy tisztán látok. De valóban jól láttam. Elöttem ékesen öltözött nők voltak. Furcsa kalap volt a fejükön, sohasem láttam ilyet, spanyol nők voltak.

En énekeltem spanyol dalokat, míg az uram a gitárt pengette. Talán ismerik önök ezt: A Barcelone un soir d'été. Nem rossz darab.

A hallgatóság hangos nevetésre fakad. De Courcel asszony nem zavartatja magát. Folytatja:

Aztán láttam férfiakat. Lelkemre mondom, volt köztük néhány igen csinos. Láttam a grottát, a forrást, a Szent-Szüzet, a hegységeket, végre mindent és igen jól láttam. Semmi kétség többé, meggyógyultam. Oh! de jó ez a víz!

A jelenlevő orvosok megállapítva, hogy a

lás a fogyasztási adók kérdésében folyt. Az ülés délelőtt kilenc órától délután egy óráig tartott. Az albizottság osztrák tagjai a mai napon visszatérnek Bécsbe.

A kizárt villamosok ügye. Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy Hüvös József és Jelinek Henrik villamos vasutársasági igazgatók tegnap délelőtt a képviselőházban felkeresték Kossuth Ferenc minisztert, kinek megígérték, hogy a kizárt villamos alkalmazottak visszafogadása érdekében a maguk részéről megfogadják tenni mindent.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 9.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök bejelenti a Háznak, hogy *Hammersberg* László bejelentette neki, hogy nagyfontosságú ügyben akar felszólalni napirend előtt s ő erre megadta az engedélyt. (Helyeslés.)

Hammersberg László: Különös fontosságú dolgot kell a t. Háznak tudomására hoznia. Feltétlenül sürgős, hogy a közvélemény megismerje e kérdésben a való igazságot, nehogy az ország alapítványi igazságnak legyen kitéve. A kormánynak haladéktalanul nyilatkoznia kell. Egy hírlapi közleményről van szó, mely a *Pester Lloyd* mai számában jelent meg s arról szól, hogy a néderlandi államok utrechti vasutagazgatósága átiratot intézett az összes vasutasokhoz, hogy ne küldjék el képviselőiket a Budapesten tartandó nemzetközi vasuti kongresszusra, mert Magyarországon forradalmi állapotok vannak s vasuti sztrájkjától lehet tartani, úgy hogy nagyon valószínű, hogy a kongresszus tagjai Budapestre érkehetnek. Ajánlja, hogy a nemzetközi vasuti kongresszust Drezdában tartsák meg. Nem akarja részletesen bíráltni ezt a közleményt, csak alkalmat akar adni a kereskedelmi kormánynak, hogy ebben a kérdésben nyilatkozzék. (Helyeslés.)

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: A szóbanforgó köriratról nincsen hivatalos tudomása, de haladéktalanul érdeklődni fog, s ha igaznak bizonyul, gondja lesz, hogy mivel ez

az eléggé meg nem bélyegezhető merénylet (Helyeslés.) egy államvasut részéről történt, az illető állam a nemzetközi szabályok értelmében kellő megtorlásban részesüljön. (Éljenzés.) Gondja lesz arra is, hogy az összes érdekelt vasutagazgatóságok távirati értesítést kapjanak arról, hogy mi ragaszkodunk ahhoz, hogy a gyűlés Budapesten tartassék meg. (Zajos éljenzés és taps.)

Az elnöki előterjesztések után *Babó* Mihály, az ötödik bíráló-bizottság elnöke jelenti, hogy a bizottság elrendelte a vizsgálatot *Brediceanu* Koriolán mandátuma ellen. A vizsgálat vezetésével megbízott *Horváth* Gyula leteszi az esküt.

Következik az iparfejlesztési törvényjavaslat harmadszori olvasása. A Ház most is elfogadja a törvényjavaslatot. (Zajos taps. Eljen Kossuth!)

Következik a

szabad tengeri hajózásról

szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter. Az eddigi szokástól eltérőleg, a vitát minden törvényjavaslatnál ő vezeti be. Ennél a javaslatnál, sajnos, elfoglaltsága miatt elmulasztotta tegnap az arra való alkalmat s *Zanella* Richárd tisztelt képviselő ur nagyszabású beszéddel megelőzte fevilágosításait. Ez a javaslat egyike azon eszközöknek, amelyekkel Magyarország gazdasági önállóságát akarjuk megteremteni. (Helyeslés.) Csakis úgy biztosíthatjuk Ausztriától való gazdasági függetlenségünket, ha nemcsak a behozatal csökkentésére, hanem kivitelünk emelésére is gondot fordítunk. (Helyeslés.) A részletekről majd *Sterényi* államtitkár fog a Háznak felvilágosításokkal szolgálni. A szabadhajózást a kereskedelem pionirszolgálatának tekintti, ezzel hódította meg Anglia Indiát s adja az isten, hogy mi is meghódítsunk egy Indiát. (Nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: Magyarországot hódítsuk meg. (Zaj. Ugy van!)

Kossuth Ferenc: Két érdekről lehet itten szó. Az egyik a meglévő hajózárságoké, a másik Fiume érdeke. Fiumének kétségtelenül nagy érdeke, hogy hajóink legalább egyszer érintsék kikötőjét s ehhez képest a hajózárságok érdeke elenyésző. Ajánlja a javaslatát elfogadásra. (Éljenzés és taps.)

Kelemen Samu: A tengeri ipar van olyan fontos, mint a szárazföldi ipar s éppen olyan

támogatást igényel. Polemizál *Zanellával*. Minden hajónak, mely segélyezésben részesül, évenként egyszer legalább el kell kerülnie hazai kikötőkhöz. A javaslatot általánosságban elfogadja.

Sterényi József: Polemizál *Zanellával* és kijelenti, hogy tegnapi beszédében felhozott adatai helytelenek. Mióta a javaslatot előterjesztették, a kereskedelmi miniszterhez már öt nagy modern hajó (30.000 tonna tartalommal) építésére érkezett ajánlat. Sőt éppen egy fumei társaság ajánlatot tett a kormánynak, hogy az indiai járatokat ellátja.

Szünet után

Batthyányi Tivadar gróf a kereskedelmi tengerészet fejlesztésének szükségességéről beszél. A fejlesztést annál sükségesebbnek tartja, mert úgy hiszi, hogy mihamarabb vissza fogjuk kebelezni Dalmáciát Szent István koronájának országai közé.

Nagy Ferenc a hajóépítés segítségét fontartandónak véli, a járatok segítségét is teljesen jogosultnak tartja, de olyan ajándékokat, melyekből a magyar kereskedelemnek semmi haszna, nem adhatunk a hajózárságoknak. Miért adnánk segítséget olyan hajónak, mely tizenöt évig se lát magyar kikötőt. A szubvenció nem ajándék, hanem szolgáltatást várunk érte. A javaslatot különben elfogadja.

Popovics Dusan pár horvát szóval kezdi beszédét, majd magyarul kijelenti, hogy ő a horvát-szerb nyelv jogát mindig védelmezi, itt az országgyűlésen is. A javaslatot különben, mivel igen nagy bizalma van a kereskedelmi miniszter iránt, általánosságban elfogadja.

Popovics beszéde után a javaslatot általánosságban megszavazták.

Az ülés két órakor véget ért.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Az első napról elmaradt ügyeket tárgyalta le tegnap Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága.

Egyik-másik tárgynál volt felszólalás, de nagyobb vita nem fejlődött ki csak a szociálisták azon felebbezésénél, amelyben a tűzoltó laktanyában népgyűlések tartása iránt adtak be a tanács elutasító határozata ellen. A közgyűlés kimondotta, hogy a helyiséget a jövőben is át kell engedni népgyűlések céljaira.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt.

Jelenvoltak:

Dr Hoványi Géza, *dr* Kazay Kálmán, *Kiss* Dávid, *dr* Stokker József, *dr* Várady Zsigmond, *dr* Adorján Emil, *dr* Altmann Jakab, *Balog* Döme, *Beckay* Lajos, *Fényes* Manó, *dr* Halász Lajos, *Schwartz* Izidor, *dr* Vueskies Gyula, *dr* Friedländer Sámuel, *Gábel* Jakab, *Heller* Ede, *Löwenstein* Zsigmond, *Moskovits* Miksa, *Reismann* Mór, *dr* Tóth Ferenc, *dr* Veisz Márton, *Aufricht* Mór, *Fleischacker* Gyula, *dr* Kurländer Ede, *Lévay* Zsigmond, *dr* Moskovits József, *dr* Moskovits Miklós, *Moskovits* Farkas, *Rimler* Károly, *Bordé* Ferenc, *Juricskai* Barna, *dr* Cseresnyés Béla, *Gerő* Ármán, *Komlóssy* József, *Dus* László, *Tóth* Márton, *Köszeghy* József, *Ragány* János, *Szücs* Géza, *Markovics* Emil.

A csütörtöki közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után a hátralevő ügyek tárgyalására tértek át.

A tanács előterjesztette *Radó* Ignác és *Pollák* Pál által a Teleky- és *Beöthy* Ödön-utcák között kért utcanyitási tárgyában. A tanács a jövő hóra javasolja kifizetni ezt az ügyet.

Többek hozzászólása után már most véglegesen határoztak a kérdésben s az utcanyitást engedélyezték. Egyben utasították a tanácsot, hogy Liget-utca kinyitásának ügyét is terjessze elő a jövő havi közgyűlésen.

A Szent László-teri bérkocsi megállóhelyek aszfaltburkolatának megújítását, továbbá Kert-utca és Fő-utcán szükséges aszfalt gya-

vak jól megkülönbözteti a színeket, egyik közülök egy órát tart eléje s kérdi: »Hány óra van?« A derék asszony, aki elszokott az óra nézésétől, egyik ujját a kismutatóra, a másikat a nagyra löki s kezd számlálni: egy, kettő, három, négy, öt és félóra van — mondja végre.

*Courcel*nek *dr* Valudtől, a *Quinze-Vingts* nemzeti vakok kórháza orvosától a következő bizonylata volt. »Alulírott bizonyítom, hogy *Courcel* asszonynak elavult trachomája van, kettős straphylone az egész balszemen és a jobb szem szaruhártyáján foltok a látóképesség nagymértvű csökkenésével«. A vizsgálatnál az orvosok észreveszik, hogy ha van is még néhány tehér folt, a szaruhártya, a szem majd minden részén tiszta.

Ime egy gyógyulás, melyet bajos volna antosuggesciónak tulajdonítani. Elbeszélése után a *Grottához* ment imádkozni. Itt így szólt a *La Croix* tudósítójához: Boldog vagyok, hogy tisztán látok, de még boldogabb, hogy imádkozni tudok. Ugy szeretem most a Szent-Szüzet, hogy megölelném magam érte. Ezután újra visszament a burea des constatationsba, hol az orvosok egy második vizsgálatnak vették alá. Az e et megvizsgálására összesereglett nagyszámu orvos most meggyőződhetett, hogy tisztán lát.

A zárandoklat visszautaztában is négy gyógyulás történt. Számosan jelentek meg a burea des constatationsban a tavalyi meggyógyultak közül, hogy gyógyulásuk tökéletességét és állandóságát konstatáltassák. A záran-

doklatnak mintegy méltó befejezéséként a *Notre-Dame-des Victoires*-ban tartott hálaadó istentisztelet alkalmával az *Ave* Mária ének alatt egy beteg leány, ki magát erre az ünnepélyre odavitette, hirtelen meggyógyult.

Több képviselő is elment *Lourdesba*, hogy tanuja legyen a nemzeti zárandoklat lefolyásának, többi közt a *haute-garomei* radikális szociálista képviselő, *Cruppi* is, aki a látottak hatására alatt nem tudta megállani, hogy megvallja, hogy nagyon meghatotta, amit látott.

Bonnefon már említett gyűlöletes hadjárata *Lourdes* ellen válaszul dél és keleti Franciaország vagy 100 orvosa által aláírt tiltakozás jelent meg, köztük a reimsi, lyoni és roannei kórházak orvosai. Tiltakozásukból szösz szerint csak a következőket közöljük:

»Alulírottak köteleességüknek tartják nyíltan kijelenteni és elismerni, hogy *Lourdesban* nagy számban fordulnak elő váratlan gyógyulások valamely egészen különös hatás folytán, melynek titkát a tudomány mindeddig képtelen volt megtalálni, sőt még tisztán a természet erőire észszerűen alapított magyarázatát sem.«

Kijelentik aztán, hogy *Lourdesot* általános jóléteménynek tartják, melytől mi sem áll távolabb, minthogy közveszélyes legyen. Véleményünk szerint az emberiség megsértésének büne volna egy olyan menedékhelyet bezárni, ahol annyi szenvedés enyhül s annyi szenvedő lélek fölemelkedik . . . (ke)

logjáró készítését, illetve javítását elhatározták.

A városi székház és iskolák fűtéséhez szükséges tüzfű beszerzésénél felmerült hiányra megszavazták a póthitelt.

A községi iskoláknál 3 parallel osztály felállítása szükséges. E célra 2 terem a Balogh-házban, 1 terem pedig a kath. legényegylet házában akar a tanács kibérelni s erre kér engedélyt.

Gábel Jakab kapcsolatosan felveti és sürgeti a polgári leányiskola felépítését.

A tanács javaslatát elfogadták.

Ezután köztér vételi ügyeket intéztek el. Az esküdtképes egyének alaprajstroma elleni felszólamlások elbírálására bizalmi férfiakul az eddigi tagokat küldték ki.

A szegényügy rendezése tárgyában egy bizottság kiküldését javasolta a tanács.

Kiss Dávid fontosnak tartja a kérdést. Hozzá kell fogni a szegényügy rendezéséhez mielőbb s a kiküldendő bizottság buzgó tevékenységet fejtsen ki. Elfogadja a tanács javaslatát, azon pótlással, hogy a bizottságot külső tagokkal is bővítsék, s ne csupán a törvényhatóság tagjaiból állítsák össze. Képviselek legyenek benne az iparhatóság, a jótékonyegyesületek, lelkészek, tanfőfiak.

A tanács javaslatát elfogadták s az alapbizottságot a következőkből választották meg: dr Adorján Emil, dr Vucskics Gyula, Sulyok István, Kecskeméti Lipót, Huzella Gyula, dr Dóri Ferenc, dr Hoványi Géza, Mezey Mihály, Kiss Dávid, dr Molnár Imre, Weisz Ernő, Kugler Albert, hivatalból tagok: Darvassy Lajos, Gerő Armin, Ragány János, dr Baróthy Ákos. A bizottság saját belátása szerint kútagokkal egészíti magát.

A villamos műnél alkalmazottak szolgálati szerződését vita után visszaadták a tanácsnak, hogy az ügyet újabb előkészítés után terjeszse elő.

A szociálisták felebbezése.

A városi tanács megtagadta a szociálistáknak azon kérelmét, hogy a tüzoltó őrtanyában népgyűlést tarthassanak. A kérelmet azon indoklással utasította el a tanács, mert tűzveszélyes a népgyűlés tartása azon a helyen, a hol annyi istállója van a városnak s tűz esetén a biztosító társaság kifogásolhatná, hogy népgyűlések céljaira átengedték a tüzoltó laktanyát.

Ez ellen a szociálisták felebbeztek. A tanács a felebbezés elutasítását javasolta.

Dr Friedländer Sámuel a munkásság elleni gyűlöletnek és ellenszenvnek minősíti a tanács határozatát, mert máskor tartottak a laktanyában népgyűléseket. Indítványozza, hogy a felebbezésnek helyt adva, utasítsák a tanácsot, miszerint népgyűlésekre mindig engedje át a tüzoltó laktanya udvarát és nagytermét.

Dr Adorján Emil azt fejtegeti, hogy szükség van egy helyre, ahol népgyűléseket tarthassanak. Elvileg mondják ki, hogy ily gyűléseket továbbra is tarthassanak a tüzoltó laktanyában.

Komlóssy József a tanács határozatát védi. A népgyűlés tüzesetén nagy akadály. A város vagyonaért a tanács felelős. Kifogása nincs, hogy népgyűléseket tarthassanak a tüzoltó laktanyán, de ő a felelősséget nem viseli.

Beczkay Lajos jogosnak tartja a munkások kérelmét. Egyöntetűen kell eljárni; ha egyiknek átadják, a másiknak is adják át a helyet.

Dus László főügyész kijelenti, hogy ilyen engedélyért most fordultak először a tanácshoz, máskor nem a tanács intézkedett. Joga van a törvényhatóságnak egyszersmindenkorra megadni az engedélyt a népgyűléseknek a tüzoltó laktanyában tartására. A tanács provokálta határozatával, hogy a közgyűlés döntsön a kérdésben.

Rimler Károly polgármester visszautasította Friedländer azon kijelentését, hogy a tanács gyűlölettel viseltetik a munkások iránt. Csak túlvágyból hozta a tanács határozatát, nem más szempontból.

A közgyűlés a felebbezésnek helyt adott s a tanács határozatát feloldotta.

Apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

A tanítók fizetésrendezési ügye.

A tanítószág sérelme.

Évtizedes a panasz. Évtizedes a baj. A nemzet napszámosai hol itt, hol ott jajdulnak föl, kenyeret kérnek éhségük csillapítására. Szerteszét az országban különböző határozatokat hoznak a tantestületek, sőt akadt már olyan egyesület is, amely fizetési ügyének keresztülvitele céljából egyenesen a szociáldemokrácia karjaiba dobta magát.

Ertjük a tanítószág elkeseredését. Jogos a panaszuk és orvoslást vár. A fegyencekre az állam személyenként 864 koronát költ egy év alatt, tanítóinak pedig 800 koronát fizet. Irnoknak, kapusnak jobb a fizetése, mint a magyar néptanítóknak.

Hála Istennek akadnak iskola fenntartó hatóságok és törvényhatóságok, amelyek a tanítókat, akik ma modern, képzett szakemberek, kellő méltánylásban részesítik.

Ilyen volt Nagyvárad város törvényhatósága is. A mikor a város összes tisztviselőinek fizetésrendezési tervét elkészítette a tanítók díjazását 1600, 1700, 1800 koronában, a lakbért 500 koronában állapította meg.

A tervet fönt hevert a miniszteriumokban. Tegnap került le a városhoz. Valamennyi városi tisztviselő díjazását elfogadták a tervet szerint, csupán a tanítókat csonkították meg, amennyiben a kultuszminiszterium óhajtja, hogy a tanítók díjazása 1400 koronában, a lakbér 420 koronában állapíttassék meg.

E szerint a tanítók fizetése 280 koronával kevesebb, mint a tervetben föltüntetve van.

Nagyon csodálkozunk a miniszterium ilyen irányú eljárásán.

Igazán nem tudjuk, nincsen-e félreértés a dologban? Hiteles forrásból vesszük a következőket: *»Föltétlenül hiteles forrásból arról értesülünk, és ezen értesülésünket bárholnan jövő cáfolattal szemben fenntartjuk, hogy Apponyi tervet készített, amelynek alapja, hogy a tanítói fizetés minimuma kétezer koronában állapíttassék meg és erre a célra 6 millió korona folyósítását kérte a költségvetésben. Ugy értesülünk, hogy Apponyi tárcáját köli ehhez a reformhoz.*

És ezzel szemben ime egy precedens. Nem 2000, hanem 1600 koronában megállapított fizetés ellen tesz óvást a kultuszminiszterium. Itt történt valami. Ennek a háttérben lenni kell valaminek. No majd kipattan, hol történt a tévedés.

A törvényhatóság mindenkor nobilis és gavallér volt a tanítóival szemben.

Azt reménylik a tanítók, hogy az lesz ezután is.

Tanítók gyűlése.

Már tegnap délelőtt tudomásul vették a tanítók a miniszternek a fizetésrendezés tárgyában leküldött, a tanítókra nézve sérelmes részét, amely szerint a miniszter kevesebb összegben óhajtja megállapítani az ő fizetésüket, mint amennyiben azt a törvényhatósági tervet megállapította.

Nagyon rosszul esett a tanítóknak, hogy éppen az a miniszter áll utjába az ő előhaladásuknak, aki mindenkor a tanítók iránti

jóindulatát, a tanítók fizetés ügyének rendezését hangoztatta.

Az elkeseredés csakhamar erőt vett a tanítószágon. A délutáni órákban, tanítás után gyűlést tartottak. A gyűlésen jelen voltak az összes községi iskolai tanítók. Elkeseredett hangokat hallottunk ott. Egyik indítvány azt célozta, hogy a tanítószág testületileg vonuljon a városházán üléselő törvényhatósági gyűlés színe elé. Miután ez a mód ellenkezik az alkotmányos formákkal, hosszas vitatkozás után, amelyekben Vaday, Balogh, Várady, Réz, Csiga, Bodnár vettek részt, a tanítószág a következő határozatokat hozta:

1. A maga kebeléből egy háromtagú küldöttséget szervez, amelynek célja fölkérni a szerkesztőségeket ügyük támogatására,

2. beadványt intéz a törvényhatósághoz, amelyben kéri, hogy a kultuszminiszter óhajával szemben a törvényhatóság által tervezett fizetéseket fogantossítsa,

3. egy 7 tagú bizottságot küld ki Réz Mihály elnöklété alatt, amely állandóan permanenciában marad az ügy végleges elintézéséig,

4. végül kijelentette, hogy amennyiben bármely faktor a törvényhatósági tervet ellen a miniszter óhajának akar érvényt szerezni, minden paedagógiai kérdést levesz a napirendről s kizárólag a fizetésrendezés ügyével foglalkozik.

Reméljük, hogy a tanács, amely legközelebb foglalkozik ez ügygel, lecsendesíti a fölizgult kedélyeket s nem kerül arra a sor, hogy a tanítók munkakörüket redukálják, kedvüket elveszítsék, esetleg a szociáldemokrácia karjaiba dobják magukat.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A trónörökös új magyar tanára.** Lányi József dr.-nak nagyváradi kanonokká való kinevezetése folytán Ferenc Ferdinánd főherceg, a magyar trón várományosa magyar nyelvtanár nélkül marad. Erre az állásra most Boriczky Oszkárt hívták meg, aki ezideig Győrött működött az ottani tanítóképzőben mint matematikus. Az új tanár egy soproni posta- és távirtdatanácsos fia. Budapesten született 1876-ban és középiskolai tanulmányai egy részét Sopronban, majd a győri Szt.-Benedek-rend gimnáziumában végezte. A teológiát Innsbruckban hallgatta. Teológiai tanulmányainak befejeztével káplán lett Nagyhosszlányban, 1899. óta pedig Győrött működött a tanítóképzőben.

* **A megyei fizetésrendezés.** A megyei tisztviselők várva-várt fizetésrendezése mint ismertettük leérkezett a miniszteriumtól. Most már csak a személyzet összeírása és a megfelelő összegek kitüntetése szükséges. A kimutatásokon most dolgozik a számvevőség és hétfőn már vissza is terjesztik az alispánhoz a teljesen elkészített kimutatásokat. A miniszteri intézkedés úgy rendelkezett, hogy a fizetés többletet a tisztviselők 1906. június 1-től még december havában vegyék fel. A fizetésrendezés azonban a közgyűlésnek kell tudomásul venni, megyei közgyűlés pedig csak december 19-én lesz. 19-ől 31-ig oly rövid idő van, hogy az alatt nem lehetne elkészíteni a miniszteriumban a kellő munkálatokat. Az alispán azért mihegyest a kimutatás vissza lesz hozzá terjesztve megfogja tenni a rendkívüli közgyűlés összehívására szükséges intézkedéseket.

* **A Szacsavay-szobor.** A felállítandó Szacsavay-szobor alapja 26278 korona és 10 fillér. Ez az összeg azonban nem elegendő a szobor elkészítéséhez. A szobor felállítása most már elodázhatlan, azért a városi tanács a szobor ügyét a számvevőségeknek adta ki, hogy megfelelő módozatot hozzon javaslatba, hogy miként lehetne a még hiányzó összeget pótolni. A számvevőség tegnap tette meg erre vonatkozó jelentését. A jelentés szerint a még hiányzó összeget a város a törzsvagyomból fizetné ki. A kiadott összeget pedig a házipénztárból évi 1000 koronás részletekben fizetné vissza. Ez az 1000 koronás tétel már fel is van véve a költségvetésbe. A számvevőség kéri a tanácsot, hogy ilyen irányú előterjesztést terjesszen a közgyűlés elé megszavazás végett.

* **A vízvezetéki tolozárak.** A mérnökség tegnap beadványt intézett a tanácshoz, melyben a vízvezetéki műnél szükséges szerek beszerzését kéri. A nyári és őszi idők beálltával a vízvezetékben oly nagy mennyiségű víz kerül ki hogy a vízvezeték egyes levezető csövének nem csak éjszakára, de gyakran napközben is el kell zárni, hogy a tartályokból a víz teljesen ki ne merüljön. Az ilyen elzárások alkalmával az ugynevezett tolozárak már nagyon elkopottak. Ennek tulajdonképpen nem is a sok használat, hanem a szakavatatlan kezelés az oka. Az elkopott tolozárak nem képesek a vizet teljesen elzárni és így ki van téve a város annak, hogy egy esetleges száraz idő esetén a vízvezeték csődöt mond. Ez igen nagy kellemetlenséget sőt veszélyt hozhat a városra tüzeset idején. Ennek elkerülése végett kéri a mérnökség a tanácsot, hogy a már szinte használhatatlan állapotban lévő 2 tolozár helyett a város 2 új, a modern technika által készített tolozár beszerzésére 1660 koronát utalványozzon ki.

* **Kinevezés.** A belügyminiszter a kismarjai anyakönyvi kerületbe Szücs Kálmán néptanítót anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

* **Vágóhídi mizériák.** Tóth József állategészségügyi felügyelő legutóbb tartott szemléjéről jelentést tett a városi tanácsnak. A felügyelő a vágóhídon tartott szemléje alkalmával ott több szabálytalanságot tatált. Többek közt azt is, hogy az elkobzott kóros állati belszervek nem az előírt gyűjtő ládába, hanem a nyitott szemétdombra lettek kihordva. Továbbá az állathulla égető kemence szabad területen van, melyen jószágok legelnek, holott a kemencének kerítéssel kell körítve lenni, nehogy az állatok a kóros elhullott állatok bacilusait elvigyék. A felügyelő jelentése Gerő kapitánynak lett kiadva jelentés tétel végett. A kapitány most tett jelentést erre vonatkozólag a tanácsnak. A jelentés épen nem kielégítő. Nem kielégítő pedig azért, mert nagyon különös az, hogy a felügyelő épen olyankor találta a vágóhidat megvizsgálni, amikor a gyűjtőládát kicserélték. De még ha ugyanis volna, akkor is nem egy gyűjtőládának kell lenni a vágóhídon. A hullaégető kemencére vonatkozólag a kapitány is konstatálja, hogy nincs körül kerítve és hogy ott tényleg legelnek állatok. Ez a konstatálás épen nem kielégítő és nem megnyugtató az állategészségügyre vonatkozólag. Elvárjuk, hogy rövid időn belül megtörténjen a kellő intézkedések.

* **Másod orvos a gyermekmenhelyen.** A belügyminiszter a nagyváradai gyermekmenhelynél a másodorvosi teendőik ellátásával dr. Friedmann Sándor gyakorlóorvost bizta meg.

* **Új királyi tanácsos.** A király személye körüli miniszter előterjesztésére *Sebestén Lajos* nagykanizsai ügyvédnek a királyi tanácsosi címet adományozta.

* **Sorozás a központi járásban.** A központi járásból tegnap tartották meg a sorozásokat Nagyváradon a tűzoltó laktanya nagytermében. A sorozás nem valami fényes eredménnyel zárult. Előállott 180 hadköteles és 4 önkéntes. Bevettek 75 hadkötelest, a többi mind képtelen katonai szolgálatra. A négy önkéntes közül is csak egy vált be. A sorozást folytatja a bizottság.

* **A város parkirozása.** A város az egyes szabad területek befásítása, parkirozása, kocsik megállóhelyek aszfaltozására nem vett fel külön összeget a költségvetésben, hanem az aszfaltozásra megszavazott összegből megtakarított pénzen tervezte azokat teljesíteni. A tanács felhívta a számvevőséget, hogy a megtakarított összegről tegyen hozzá jelentést. Ugyanezkor felhívta, hogy a befásítás illetőleg parkirozásokra is tegyen jelentést. A számvevőség tegnap tette meg jelentését. A jelentés szerint még nem tudja kimutatni a megtakarításokat, mivel a magyar aszfalt részvénytársasággal a kellő leszámolás még mindig nem foganatosítható. A fásítás illetőleg parkirozásra vonatkozólag javasolja a számvevőség, hogy keresse meg a tanács a faiskola gondozásával megbízott lövészegyletet, vajjon tudna-e az iskola megfelelő facsemetéket és díszbokrokat szolgáltatni és ha igen, úgy hajlandó-e az iskola a szállítást olyan árért teljesíteni, amelyet a mérnökségi hivatal által készített költségvetés kitüntet.

* **Meghívó.** A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt tagjait tisztelettel kérjük, hogy 1. évi november hó 11-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor, a Zöldfa szálloda nagytermében tartandó közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Tárty: A párt választmányának és a nagy bizottságnak kiegészítése. Nagyvárad, 1906. november hó 9-én. *Szokolay Tamás* orsz. képviselő, elnök, Dr. *Thury László* főjegyző.

* **Felhívás a közönséghez.** Értésére hozzuk a n. é. közönségnek, hogy a villamos műintézősége csak folyó év végéig hosszabbította meg az árammérők díjmentességét. A ki tehát ezen kedvezményre számot tart, az vezettesse be még ez évben magának a villamos áramot. Együttal nyilvánosságra hozzuk, hogy az összes vezetékanyagok, csilárok s más szerelvények árai az utóbbi napokban rendkívül emelkedtek, a villamos mű azonban még ma abban a helyzetben van, hogy mindezeket a régi, olcsó árakon szerelheti fel. Lépjen tehát mindenki, a ki a villamos áramot bevezettetni akarja, mielőbb a villamos mű fogyasztói sorába, mert később már nem fog oly kedvező körülmények közt csatlakozhatni. Nagyvárad, 1906 november 8-án. *Belányi Imre*, igazgató. |

* **Kiss Géza dr. felolvasása.** A nagyváradai magyar királyi jogakadémia egyik új tanára *Kiss Géza* dr. legközelebb felolvasást fog tartani a budapesti magyar jogász körben. A felolvasás tárgya lesz a pozitív szerződés szegés.

* **Szilágysági alma,** kilója 15 krtól kezdve, kapható *Vízvezeték-utca 19. sz.*

* **Rozoga Pece hidak.** Több panasz folytán a Pecén lévő összes hidakat felülvizsgálta *Kemény Ignác* rendőrbiztos és arról jelentést tett a városi tanácsnak. A tanács a mérnökségnek adta ki az ügyet megvizsgálás végett. A mérnökség a hidakat felülvizsgálta és megállapította, hogy a panaszolt hidak mind magántulajdonosok gondozásában vannak és tényleg oly rozzant állapotuk, hogy a legtöbb híd a közlekedést el kellett zárni, másokon pedig a szükséges javítási munkálatokat elvégeztetni a tulajdonosokkal. A mérnökség ezen intézkedésére néhányan teljesítették is a javításokat, mások ellenben a bezárt hidakat megnyitották. A megnyitott hidak mind életveszélyesek, azért kéri a mérnökség a tanácsot, hogy az engedetlen háztulajdonosokkal szemben kellő szigorral járjon el, mivel az egyesek engedetlensége miatt a hídok közlekedőkre bármikor a legnagyobb szerencsétlenség következhetik be.

* **Főkapitányi helyettes Budapest.** A király a belügyminiszter előterjesztésére dr. *Pekáry Ferenc* főkapitányi helyettesi cím és jelleggel felruházott államrendőrségi rendőrtanácsost főkapitányi helyettesé nevezte ki.

* **Találtak** egy erszényt némi pénztárlommal. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

x **Német órákat** ad a nyelvet teljesen bíró jogász. Bővebbet a kiadóhivatásban.

x **Kellemes meglepetést** szerzett vevőinek Dörge Frigyes bankháza egy sokszínű világtérkép kiadásával. A térkép lengyel kartografiai műintézetben készült, amely feladatát kiváló magyar szaktudósok közreműködésével mesteri módon oldotta meg. Valóban fölsleges egy ilyen pedagógiai jelentőségű munka nagy gyakorlati értékének méltatására a szót pazarolni. Csupán azt kell nyomatékkal hangsúlyoznunk, hogy ezt a művészi és technikailag elsőrendű Dörge féle világtérképet ingyen bocsátja közre a bankház, ami mindenesetre meleg elismerést érdemel, hiszen a térkép előállítására tetemes költségekkel jár. Meg vagyunk róla győződve, hogy Dörge Frigyes bankháza ez a különleges és előkelő reklámja olvasóink köréből is tömördek új vevőt fog szerezni.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Péntek: *Boszorkány.*
Szombat: *A vig özvegy*
Vasárnap: *A vig özvegy.*

A boszorkány.

Nem volt elég, hogy *Sardon* rémdrámája tavaly váltogatta a borzongatást és az unalmaságot a nézőtérén, még az idén is beadta az igazgatóság a közönségnek. Az eddigi unalmas és egyhangu műsornak élénkítőjéül beleillesztettek egy rémdrámát.

Illő hűvösen is fogadta a közönség. A cselédregénybe illő jelenetek csak a karzat hasonló színvonalu közönségének egy részénél talált visszhangra. A közönség pissegett, abból indulván ki, hogy a bárgyúság akkor is bárgyúság marad, ha *Sardon* írta. Bárgyúságokkal történeti hazugságokkal ma már csak meglágyult agyak előtt lehet imponálni.

Az előadás jobbára a tavalyi színvonalon állt, legnagyobbbrészt ugyanazon szereplők lévén. *Angyal Ilka*, *Tóth Elek* vitték a főszerepeket, tisztes sikerrel. *Fehér Gyula* bibornoka a bekötött fejével és gyűrött ruhájával egy harcias piaci elárúsító néni (írjuk körül szépen) benyomását tette s zajos derűltséggel fogadtatott.

Kovács Margit a menyasszony szerepét igen szépen játszotta. Két kis epizódszerepben nagy sikere volt *E. Kovács Mariskának* és *Somogyinének*.

EGYESÜLETEK.

A keresztény kereskedők értekezlete. A nagyváradai keresztény kereskedők és kereskedő ifjak egyesülete folyó hó 11-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor saját helyiségében (Áldás-utca, Girand-ház, 13. sz.) ifjusági értekezletet tart. Tekintettel a tárgy kiváló fontosságára, az elnökség pontos megjelenésre kéri a tagokat.

TÁVIRATOK.

A tanítók fizetése.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) Nagy örömet fog kelteni a tanítók körében a kultuszminiszternek elhatározása, hogy a jövő évben már nagy arányokban emeli a tanítók fizetését. Hir szerint a miniszter kétezer koronára tervezi a fizetéseket. Ez a fizetésemelés azonban tizenhárom millió koronával emelné a budgetet. Kérdés tehát, hogy Wekerle hozzá járul-e ehhez a nagy költségtöbbletnek mindjárt a jövő esztendőben. Bizonyos azonban, hogy már a jövő évben jelentékeny fizetésemelésben részesül az ország tanítói kara.

Witte utazása.

Varsó, november 9. Witte gróf tudatta, hogy Pétervárra való visszautazása alkalmával 4 napot fog Varsóban tölteni, hogy a kiválóbb lengyel vezéreknél, Orosz-Lengyelország helyzetéről tájékozást szerezzen.

NYILTTÉR.

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy

szücs üzletünket

nov. 1-től az Orsolya apácák fő-utcai új palotájába helyeztük át. Nagy raktárt tartunk minden-féle **szörmékből és kész szücsárúkból.**

Megrendelésre minden nemű szücs munkákat saját műhelyünkben gyorsan és pontosan készítünk.

Becses pártfogását kérve
tiszteléttel:

Zboray Gyula és társa.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarok ház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt jogászok. Még a tavasszal történt, Bogár Szevér nagyváradi joghallgató másodmagával hosszas mulatozás után a Szabó-léle vendéglőbe mentek és ott ami csak türehető volt mindent összetörtek. A garázdálkodó jogászokat rendőrség fékezte meg, és megtette ellenük a feljelentést. A törvényszék tegnap tárgyalta a jogászok ügyét és elítélte őket 3-3 napi fogházra.

Törvénytelen gyermek örökösödési joga. Mint Budapestről jelentik, a kuria tegnap teljes polgári tanácsulást tartott, melybe abban a kérdésben döntött, vajjon van-e a törvénytelen születésű gyermeknek örökösödési joga végrendelet nélkül a anyja után, ha törvényes születésű testvérei is vannak. A Kuria

liberális szellemben oldotta meg a kérdést, amennyiben a döntvénye az, hogy az ily törvénytelen gyermeknek igenis van törvényes örökösödési joga.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. — 36.

Írta: Fergus Hume.

— Angolból. —

Calton összeborzadt, de a detektív csak undorral vállat vont és így szólt:

— Hát ez az ön dolga. Most azonban arra feleljen, hogy azon az éjszakán, amikor a »királynő« meghalt, nem volt-e itt nála egy gentleman látogatóban?

— Hallottam bizony, hogy volt, — felelte Guttersnipe anyó, — de én nem tudom, mert részeg voltam.

— S kitől hallotta? . . . A Királynőtől?
— Nem, hanem az unokámtól, Saltól. A »Királynő« Salt küldte el azért a gentleman-ért; levelet is írt neki, még tőlem lopta hozzá a levélpapírost. Akkor lopta, mikor aludtam.

A detektív lopva Caltonra pillantott: a levélpapíros titka már meg volt magyarázva úgy, ahogy ők is sejtették.

— Ön nem látta azt a gentlemant? — kérdezte a detektív.

— Nem én, uram, — felelte a boszorkány tisztességtudóan. Hajnali félegy tájban jött, én pedig már régen aludtam akkor.

— Félegy tájban? — kérdezte Calton hirtelen. — Igaz ez?

— Hajjak meg, ha nem igaz? — esküdözött Guttersnipe anyó. — Sal unokám is megmondhatja.

— És hol van az unokája? — kérdezte a detektív.

Erre a kérdésre a vén boszorkány hátravetette a fejét és gyalázatos módon üvöltöni kezdett.

— Elrabolták tőlem, az átkozottak! . . . Az »Üdv hadserege«, a szegény emberek átká! . . . Elcsábították szegény Sal unokámat s azóta nem láttam a boldogtalant.

A detektív halkán ezt sugta Caltonnak:

— Az egyetlen tanu, aki bizonyíthatja, hogy mr Fitzgerald itt volt a gyilkosság éjszakáján, ez a Sal Rawlins, mert a többiek vagy aludtak, vagy részegek voltak. Ezt a leányt kell tehát megtalálnunk, ami, azt hiszem, nem lesz nehéz, mert az »Üdv hadserege«-ben szolgál.

— Reméljük, hogy megtalálja, — felelte az ügyvéd; — egy emberélet függ a tanúságtételétől.

— Calton pár schillinget adott a vén aszszonynak, aki halálkódva köszönte meg az ajándékot s még gyertyával is kísérte őket.

— Hál' Istennek, — mondta Calton, amint kiértek az utcára; — hál' Istennek, hogy ép bőrrel megszabadultunk.

— Az esténket semmi esetre se fecsereltük el, — felelte a detektív. — Megtudtuk, hogy mr Fitzgerald hol volt a gyilkosság éjszakáján, s így megmenthetjük.

— Minden Sal Rawlinstól függ! — fejezte be Calton.

XVI. FEJEZET.

Nyoma veszett!

Kilsip másnap délután levert arccal állított be Caltonhoz, aki ugyancsak türelmetlenül várta.

— Nos — kérdezte izgatottan, — hol van a leány?

— Azt magam is szeretném tudni, — felelte a detektív csüggedten. — Egész nap kutattam az »Üdv hadserege«-nek főhadiszállásán, de semmit se tudnak a leányról. Annyi bizonyos, hogy beállt a hadseregbe, még pedig mindjárt

a »Királynő« halálát követő napon; de ez a hirteleni megtérés nem volt tartós: egy hét múlva megszökött a leány s valami barátjával Sydneybe ment. Sürgönyöztem az ottani rendőrségnek, de azok is csak annyit tudnak róla, hogy mikor ez a barátja megunta, akkor a leány, valami chinai emberrel állt össze s ettől fogva nyoma veszett.

— Ah, bizonyára megváltoztatta a nevét! — mondta Calton.

— Ez körülbelül bizonyos, — felelte a detektív, — mert aligha akart visszatérni az »Üdv hadserege«-be, ahonnan megszökött. Már pedig, ha nem változtatja meg a nevét, akkor az »Üdv hadserege« újra fölkeresné és besorozza.

— Pedig nekünk meg kell találnunk ezt a leányt, ha török, ha szakar, — mondta Calton; — mert tőle, egyenesen és kizárólag csak tőle függ Brian élete.

— Ugy van, — hagyta helyben a detektív; — mert csakis Sal Rawlinson tehet rá esküt, hogy Brian a gyilkosság éjszakáján ott volt a haldokló »Királynő« mellett.

— Hát Guttersnipe anyó?

— Az nem látta; s különben, ha látta volna is, azt hinné, hogy a másik gentleman volt.

— Miféle másik gentleman? — kérdezte Calton meglepetve.

— Whyte Olivér, — felelte a detektív.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, november 9.

Oszták hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámitoló bank	506
Rimamurányi	525
Oszták-m. állam vasutirészvény	670
Közuti vasut	594
Városi villamosvasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, november 9.

Buza április	14.80	14.10
Rozs április	13.02	13.40
Tengeri ápt. 1907	10.14	10.10
Repeze aug.-ra	24.80	25.00
Zab ápr.-ra	15.00	92.78

Hivatalos arfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 nov. 9-en.

Magyar aranyjárdék 4%	112.70
Magyar koronajárdék 4%	94.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	87.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.85
Magyar gyermekjegy-kölcsön	56.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	2.08
Tisza zav. és szegedi sorsjegy-kölcsön	152.50
Oszták járdék aranyban	985.15
1860. oszt. államsorsjegyek	100.
Oszták-magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbank részvény	813.50
Oszták hitelbank intézeti részvény	672.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	674.50
Német birodalmi márka	19.08
London vista	117.75
Páris vista	240.10
20 márkás arany	95.35
20 frankos frankos (Napolendor)	35.46
Oszták járdék papirban	246.687
Oszták járdék ezüstben	99.52
Oszták korona járdék	116.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tisztelettel értesitem a n.
é. közönséget, miszerint
a Fekete Sas alatt 54 év
óta fenálló férfi-szabó és
katonai felszerelési üzle-
temet **Fő-utca és**
N.-Sándor-utca
sarkára áthelyeztem.

Tisztelettel

AUSLÄNDER S.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4°/_o-os magyar koronajáradék
és **4°/_o-os magyar jelzalog sorsjegyek**
s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve
minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Kereskedelmi, Ipar és Terményhitelbank.

Nagyvárad.

Teleky utca 3.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesít a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legjeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, honalyos (matt), színen fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett kaphatók. A villamos mű igazgatósága vállalja

v i l l a m o s v i l á g í t á s i

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávált szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyásziapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Benkő Sorsjegye Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

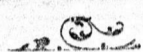
1/8 K1.50

1/4 K3.-

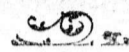
1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST ANDRASSY UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók:

Boross Lajos, papirkereskedő; Fürst Lipót, könyvelő; Grósz Ignác, ált. takarékpénztári hivatalnok; Kenyeres Jónás, Bástya-utca, 1. Ullman Sándor, fűszerk. Baros-utca, 57.

HÁASZMANÓ kézmű- és divatáruház a NAGYVÁRAD Zöldfa-utca elején

Meglepő az a szépen össze válogatott nagy raktár, mi most érkezett meg mindenféle őszi cikkekben, gyönyörű divat újdonságok, melynek megtekintése figyelmet érdemel. Az árak pedig elvannak ismerve, hogy a legolcsóbbak.

Spitzer Testvérek

zöldfa-utcai kereskedők (Zöldfa-szálloda alatt) áru raktárát egy tömegben megvettük s a gyors lebonyolítás végett az árukat potom áron, rövid idő alatt elárusítjuk. Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.